

Visszatérve az antológiára, meg kell állapítani, hogy az átköltők, Judita Salgo, Nevena Simin és Miroslav Nastasijević igen jó munkát végeztek, nagyszerűen tolmácsolják a szerbhorvát olvasónak a verseket.

A szerkesztőnek viszont igazán felróható, hogy két vers kivételével (Jung Károly fordította le saját verseit) sehol sem tudjuk, ki a fordító.

Aligha hinném, hogy minden verset kollektív munkával költötték át.

Végezetül csak annyit jegyzünk meg, hogy a jugoszláviai magyar irodalomban biztosan nagy eseményt jelentene egy gyermekvers-antológia, és egészen biztos, hogy nagy hatással lehetne bontakozó, terebélyesedő gyermekirodalmunkra.

BALOGH ISTVÁN

GYŰJTEMÉNYES BEMUTAKOZÁS

A Stražilovo kiadványok 36. kötete a jugoszláviai magyar gyermekversek kis antológiájaként jelent meg, mely Deák Ferenc válogatását tartalmazza. Ugyancsak ő írta a kötet előszavát is. A versek fordítói Salgó Judit, Nevena Simin és Miroslav Nastasijević voltak.

Deák Ferenc előszavában megjegyzi: az antológiák összeállításának eddigi gyakorlata az volt, hogy a közlésre szánt szövegeket irodalomtörténészek válogatták. Tudományos munkásságuk működési területe sok esetben kapcsolódott az irodalom egy-egy meghatározott területéhez, melyből a készítenő gyűjtemény anyagát kiválasztották. Jelen esetben a válogatást költőtárs végezte nagy körültekintéssel celszerűen és gazdaságosan.

A jugoszláviai magyar irodalom gyermekverseinek kritikai értékelése Deák szerint mind ez ideig nem történt meg, holott több esetben az egyes irodalmi műfajok meghonosítója talajunkon éppen irodalomkritikánk és esszéirodalmunk volt. Mindössze egy rövid, informatív jellegű áttekintés született meg Bori Imre tollából a gyermekirodalmat illetően.

Ennek következményei is vannak. A gyermekversek művelőinek egy része sikeresen kapcsolódott be ennek az irodalmi ágazatnak korszerű jugoszláv áramlataiba, nagy része azonban nem tudja levetkőzni a „provinciális, nyárspolgári” (5. oldal) kereteket mind nyelvezetét, mind pedig a témákat illetően.

A jugoszláviai magyar költészet — az előszó szerint — az ötvenes évek-

től kezdődően, szervesen kapcsolódott be az európai áramlatokba, ugyanakkor a gyermekversek alkotói kevés kivétellel azokból verbúválódtak, kiknek számára az irodalmi érvényesülés kapui különböző okok miatt zárva maradtak.

A jugoszláviai magyar sajtó állandó helyet biztosít a gyermekversek számára is, kritikai hozzáállással azonban csak a Forum kiadó és a Jó Pajtás szerkesztősége próbálja valamennyire útját állni a „kvázi-gyermekirodalom”-nak (6. oldal). A Mézeskalács, habár a Jó Pajtás keretén belül jelenik meg legkisebbeink számára, tehát kivételes feladatköre és rendeltetése van, koncepciójában sok a tisztázatlan kérdés, minek következtében a „szakszerűtlen, ügyetlen” (6. oldal) hozzáállás a szerkesztésben lépten-nyomon követhető.

A szerkesztő ezzel a válogatással arra törekedett, hogy a jugoszláviai magyar gyermekversek irodalmában tallózva teljes értékű képet adjon „minden irányzatot és nézetet” (6. oldal) figyelembevéve, s ugyanakkor a megkülönböztetést is elvégzi.

Külön csoportot képeznek a szerkesztő véleménye szerint Fehér Ferenc, Domonkos István, Brasnyó István és Jung Károly. A nyelvi kifejezőkészség tökéletességeinek módoszatait kutatva legmesszebb Fehér Ferencnek sikerült eljutnia. Ilyen irányú munkássága minőségben a jugoszláviai gyermekirodalom élvonalbeli alkotásaitól semmiben sem marad el.

Domonkos, Brasnyó és Jung esetében különösen a leleményességet, találékonyságot, az állandó jellegű kísérletezésre való hajlamot dicséri Deák.

Gál László is helyet kapott a válogatásban, noha a gyermekeknek szánt verseiben sokszor a keserűség, levertség és mélabú dominál.

A második csoportba tartozik Szűcs Imre és Foky István. Mindketten csak időnként foglalkoznak gyermekköltészettel, míg a harmadik csoport képviselői: Urbán János, Burkus Valéria, Balázs Pál, Sebestyén Mátyás és Sárosi Károly a klasszikus gyermekverselés művelői.

A költemények mellett a szerkesztő közli a szerzők rövid életrajzi adatait, valamint megjelent köteteket is.

Deák Ferenc előszava egyben rövid kritikai értékelése is a jugoszláviai magyar gyermekirodalomnak, jól lehet a szerkesztő nem irodalomkritikusai minőségben készítette az antológiát.

Ezt az első gyűjteményes bemutatkozást szerbhorvát nyelven csak üdvözölni lehet. Reméljük, serkentőleg hat ez a kísérlet nemcsak a hasonló próbálkozásokat illetően, de irodalomkritikánk figyelmét is ismételten felhívja majd erre az irodalmi műfajra.

KÁICH KATALIN

KOSZTOLÁNYI SZÍNPADA

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ: *Patália*.

Magyar Helikon, Budapest, 1976.

Illyés Gyula nevezte Kosztolányit „öt-tusázó” írónak. Aki, lehet, nem tartozott a század legelső költői, regényírói, novellistái, esszéírói és kritikussai közé, a *különböző* műfajokat, területeket mégis oly magas színvonalon művelte, hogy sokoldalúságban aligha volt bárki hozzá hasonlítható. (Álljunk meg egy zárójel erejéig: nézetünk szerint Kosztolányi elbeszélőnek és esszéírónak mindenképpen a modern magyar irodalom legjobb mesterei közé tartozott!) Nos a *Patália* című kötet azt bizonyítja, hogy az „öt-tusázó” írónak volt egy alig ismert kiegészítő „sportága” is: a színjáték műfaja. Műfaj, amely iránt Kosztolányiban nemcsak nézőként és kritikusként élt érdeklődés. (Ne feledkezzünk meg nagyszerű drámaíró-arcsképeiről sem, amelyekben Shakespeare, Ibsen, Pirandello, Katona József és Madách alakját ábrázolta.) Hanem szerzőként, íróként is, aki annyi

szellemi munka és kaland közepette időnként vágyat érzett arra, hogy komolyabb mondanivalójának vagy játékos ötleteinek a színpadon adjon szárnyakat.

Valójában írói pályája kezdetétől foglalkozott drámák terveivel. 1904. július 21-én írja Szabadról Juhász Gyulának, hogy Budapestről hazatérőben „egy dráma eszméje motoszkált” agyában, s később „ennek alap gondolata pattant ki vázlatos és lámpalázás” elbeszélésében: a *Kifelé* című novellában, amely a Szeged és Vidéke című lapban jelent meg folytatásokban 1904. szeptember 18. és 23. között. A tervezett drámában ifjúságának nagy szellemi élményét: a nemzedékek konfliktusában is alakot öltő korváltást és korválságot akarta bemutatni. Erről a tervéről egykönnyen nem tett le: a korváltás éles összeütközései valódi dráma anyagául szolgáltak vol-